

Dosya:

Sürdürülebilir kalkınma için

DÖNGÜSEL EKONOMİ

Finans
İŞ VE EKONOMİ DERGİSİ

Dünyası
MAYIS - HAZİRAN 2021
SAYI: 341 / FİYAT: 18 TL

Forum İstanbul 20 Yaşında

"Yarını Anlamak" ana temasıyla
24-28 Mayıs 2021 tarihlerinde
online olarak gerçekleşecek

Küreselleşmenin
fabrika ayarlarına dönmesi
halinde başarı mümkün

ACLAN ACAR

Forum İstanbul
Yönetim Kurulu Başkanı

35

DOSYA:
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN
DÖNGÜSEL EKONOMİ**Sadiye Bilgiç
KARABULUT**ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL
MÜDÜRLÜĞÜ SIFIR ATIK VE
ATIK İŞLEME DAİRE BAŞKANI**Ebru
DİLDAR EDİN**SKD TÜRKİYE
YÖNETİM KURULU
BAŞKANI**Yavuz
EROĞLU**

PAGEV BAŞKANI

**Tankut
TURNAOĞLU**P&G TÜRKİYE, KAFKASYA
VE ORTA ASYA YÖNETİM
KURULU BAŞKANI**Durmuş
TOPCU**DOW TÜRKİYE VE
ORTA ASYA
CUMHURİYETLERİ BAŞKANI**Volkan
URAL**İTERAKTİF ÇEVRE
GENEL MÜDÜRÜ

FD

DÖNGÜSEL EKONOMİ

FD

INTERAKTİF ÇEVRE GENEL MÜDÜRÜ
VOLKAN URAL

Atıklar kazanılması gereken bir kaynak

Atıkları çözülmesi gereken bir sorun yerine kazanılması gereken değer, bir kaynak olarak görüyor ve doğrudan girdi olarak kullanılabilecek, doğal kaynaklara ikame olarak değerlendirilebilecek alternatifleri araştırıyoruz.

Döngüsel ekonomi, atıkların kaynak olarak değerlendirildiği, geri dönüşüm ve yeniden kullanım imkanlarının artırıldığı, ürünlerin daha uzun süre kullanımını hedefleyen bir model. Özellikle kaynak verimliliğine odaklanan ve bu sayede hem ekonomik hem de çevresel faydanın sağlandığı sürdürülebilir bir yeşil ekonomi modeli.

Değerlendirilen atıkların başında gelen kağıt, plastik ve cam atıkların geri dönüşüm ile tekrar kullanılabilir hale gelmesi hem doğal kaynaklarımız, hem de sürdürülebilir ekonomi için büyük önem taşıyor. Çevre Mühendisleri Odası'nın hazırladığı rapora göre; hurda kağıdın tekrar kağıt imalatında kullanılması hava kirliliğini ortalama yüzde yüzde 80; su kirliliğini yüzde 35; su kullanımını yüzde 45 azaltıyor. Plastiğin geri dönüştürülmesi enerji tüketiminden yüzde 85 oranın-

da tasarruf sağlıyor. Atık camın geri dönüşümle kazanılması enerji tüketimini yüzde 25; hava kirliliğini yüzde 20 oranında azaltıyor.

Döngüsel ekonomiye geçişte geri dönüşüm önemli bir araç olmakla birlikte, tek başına yeterli olmadığı için doğal kaynak kullanımını azaltacak alternatiflerin oluşturulması, endüstriyel simbiyoz uygulamalarının yaygınlaştırılması, atıkların kaynak olarak kullanılması ve atık oluşturmayacak/azaltacak alternatiflerin değerlendirilmesi gerekliliğine inanarak iş modelimizi şekillendiriyoruz.

Genel çalışma prensibimizde atıkları, artık ihtiyaç duyulmayan bir materyal olarak görmek yerine potansiyel bir yan ürün ve ikincil ham madde olarak görüyor ve bu yaklaşımla farklı kullanım olanaklarını değerlendiriyoruz.

Bu bağlamda, birlikte çalıştığımız iş ortaklarımızda endüstriyel simbiyoz olanaklarını araştırarak, hem birbirleri arasında hem de farklı endüstrilerde atıkların bir değere dönüşmesi için çalışmalar yürütüyoruz. Bir anlamda alternatif nitelikli ham madde ihtiyacına hizmet ediyoruz diyebiliriz.

Atığı kaynağından itibaren yönetiyoruz

İnteraktif Çevre, Türkiye'nin en köklü ve saygın kuruluşlarından biri olan Kibar Grubu ve ABD'de 1930'dan bu yana faaliyet gösteren ve Kuzey Amerika'nın en büyük çevre şirketlerinden birini bünyesinde barındıran The Heritage Group'un ortak girişimiyle 2015 yılı sonunda kuruldu. 2016 yılı ortalarında ise ticari faaliyetine başladı.

Firmamızın kuruluşundaki ana amaç şirketlerin sürdürülebilirlik yolculuklarında onlara çözüm ortağı olmak. Bu doğrultuda mottomuzu ilk gün itibarıyla "Sürdürülebilir bir çevre için çözüm ortağınız" olarak belirledik.

Şirketimizin temel faaliyet alanı, hizmet verdiğimiz kurumun bertarafa atık göndermeyecek şekilde atık yönetiminin sağlanması ve Zero Landfill (Sıfır Atık) hedeflerine ulaşılmasıdır. Bunun yanında sıfır atık danış-

manlığı, çevre danışmanlığı ve eğitim gibi alanlarda da hizmet vererek işletmelere çevre alanında kapsayıcı hizmet sağlayarak onların çözüm ortağı oluyoruz.

Bu doğrultuda; hizmet verdiğimiz işletmelerin atıklarını kaynağa çevirmek yani toprağın altına göndermemek için farklı alternatifleri değerlendiriyoruz. Atıkları çözülmesi gereken bir sorun yerine kazanılması gereken değer, bir kaynak olarak görüyor ve doğrudan girdi olarak kullanılabilir, doğal kaynaklara ikame olarak değerlendirilebilecek alternatifleri araştırıyoruz. Döngüsel ekonomi bakış açısıyla hissedarımız Heritage grubun AR-GE laboratuvarlarıyla birlikte atıkların inovatif çözümlerle farklı kullanım olanaklarının belirlenmesine yönelik alternatifleri çalışıyoruz. Bu çalışmalar sayesinde uzun yıllar bertarafa gönderilen birçok atığın geri kazanımı sağlıyor ve hatta doğrudan üretime kazandırıyoruz.

Vurgulamam gereken ve belki de bizi pazarda ayırtan önemli konu da, bizim hizmet verdiğimiz müşterilerimizde atığı atık sahasından itibaren değil, kaynağından itibaren yönetiyor olmamız. Böylece atığın prodesteki tüm yolculuğuna tanık oluyor, üretim prosesi boyunca atık çıkışını nasıl azaltabiliriz diye çözüm alternatifleri uzman mühendis arkadaşlarımızca inceleniyor. Bir diğeri ise hizmet verdiğimiz tüm müşterilerimizi güvence altına alan kapsayıcı bir çevre sigortasına sahip olmamız.

Türkiye'de maalesef, tehlikeli-tehlikesiz atıkların toplanması, bertaraf edilmesi veya emniyetli bir şekilde ortadan kaldırması için yeteri kadar nitelikli altyapı bulunmuyor.

Son olarak başta UNDP, UN Global Compact, TÜSİAD ve SKD Türkiye başta olmak üzere birçok dernek ve sivil toplum kuruluşuna katkı ve katılım sağlıyor, aktif görev alıyoruz.

Vahşi depolama çözüm olarak görülüyor

Öncelikli olarak, Türkiye'de maalesef, tehlikeli-tehlikesiz atıkların toplanması, bertaraf edilmesi veya emniyetli bir şekilde ortadan kaldırması için yeteri kadar nitelikli altyapı bulunmuyor.

Ülkemizde kaynağında ayrıştırma evsel atık tarafında neredeyse yok denecek kadar az olduğu için halen daha düzenli depolama ve hatta bazı lokasyonlarda vahşi depolama bir çözüm olarak görülüyor. Sıfır Atık mantalitesine oldukça uzak olan ve atıktan bir değer elde etme noktasında bir anlam ifade etmeyen bu yöntemler, maalesef atık bertarafında ekonomik olarak avantajlı gözüktüğü için rekabetçi bir alternatif olarak karşımıza çıkıyor.

Ülkemizde nitelikli geri kazanım tesislerinin yaygınlaşması ve yenilikçi teknolojilerin tercih edilmesi çok önemli.

Sanayi atıklarının yönetimi tarafında ise farkındalığın daha yüksek olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. İşte tam bu noktada Sanayide Sıfır Atık Yaklaşımı devreye giriyor ve döngüsel ekonomiye geçişte önemli bir amaç haline alıyor. Üretim planlamalarını neredeyse atık çıkarmayacak ya da yeniden kullanacak şekilde düzenlemek, verimliliği artırırken, doğal kaynak kullanımını da azaltıyor.

Öncelikle ihtiyacın doğru adreslenmesi çok önemli. Bunun yapılabilmesi için de mevcut durumu rakamlarla ortaya koymak adına ilgili kurum ve kuruluşların bir araya gelerek atık envanterini net bir şekilde hem sanayi hem de evsel atıklar için tanımlanması gereki-

yor. Akabinde bu envantere hizmet edecek nitelikli atık işleme tesislerine ne kadar gerek duyduğumuz daha şeffaf bir şekilde ortaya çıkarak aynı zamanda ülkemize yabancı yatırımcının gelmesi adına da ayrı bir fırsat doğuracaktır. Halihazırda en büyük darboğazlardan biri sahadaki durumu yansıtan bir envantere ulaşamıyor olması. Bunlara ilaveten, teşvik mekanizmasının nitelikli geri dönüşüm tesisleri için ayrışacak şekilde çalışıyor olması da oldukça önemli.

Yakın zamanda otel, AVM, hastane vb. birçok kurum sıfır atık sistemini kurdu. Ancak belediyelerin hepsinin aynı hızda altyapısını hazırladığını maalesef bugün için söyleyemiyoruz. Bu konuyu bir orkestra gibi düşünmek gerekiyor.

Çevre alanında konvansiyonel yatırım ile nitelikli yatırımı ayrıştırabiliyor olmalıyız. Bu sayede AR-GE çalışmaları da desteklenmiş ve tetiklenmiş olacağı için yerli yenilikçi teknolojilerin de uygulamaya alınmasına imkan doğacaktır.

Çöpün yüzde 15'i ambalaj atıklarından

Döngüsel Ekonomi Eylem Planı ile 2030 yılında Avrupa pazarında piyasaya sürülen tüm ambalajların tekrar kullanılabilir veya geri kazanılabilir olması hedefleniyor.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı verilerine göre, 2020 yılında ülke genelinde yaklaşık 2 milyon ton ambalaj atığı toplandı. Toplanan bu atıklarla yıllık 7 milyar kilovat saat enerji tasarrufu ile 300 milyon ton sera gazı salınımı engellendi. Bunun ekonomiye yaklaşık 2 milyar TL katkı sağladığını söyleyebiliriz.

Türkiye'de ambalaj atığı yönetimini sanayi ve evsel olarak kabaca 2 alt başlıkta inceleyebiliriz. Sanayi tarafında ambalaj atığının maddi karşılığının farkındalığı uzun zamandır olduğu için bu tarafta yüzde 100 yakın bir yönetim olduğundan rahatça bahsedebiliriz. Ancak evsel yani hanede oluşan ambalaj tarafında atık yönetimi direkt olarak belediyelerin veya onların anlaşmalı oldukları kurumların altyapılarıyla ilişkili. Burada almamız gereken uzun bir yol var diyebilirim. Sıfır Atık projesi bu noktada atılan bir adım ve bu proje ile birlikte her geçen gün daha iyiye gideceğimiz ümit ediyorum.

Geriye kalan yüzde 85'lik evsel atık yönetiminde yani bir diğer deyişle çöpün yönetiminde gelişmeye açık alan sayısı çok fazla. Bunu bir değer zinciri olarak düşünecek olursak, bu zincirin en alt halkasını hane halkı en üstünü ise belediyenin veya belediyenin anlaşmış kurumun atık sahası oluşturuyor. Eğer amaç

atıktan bir değer elde etmekse bunun ilk adımı kaynağında ayrıştırma. Maalesef ülkemizde hanelerin yüzde 90'ından fazlasında hanede tüm atıklar "çöp" adı altında tek bir poşette biriktirilip çöp kutusuna atılıyor. Eğer siz atığı karışık biriktirip onu çöp kutusuna atarsanız o atığın yolculuğu düzenli depolama veya vahşi depolama tesisinde çöp olarak sonlanıyor. Ancak siz atıklarınızı hanede (kağıt, cam, plastik vb.) ayrıştırırsanız atıklarınızın bir kısmı yolculuğu çöp olarak tamamlarken, bir kısmı ekonomiye değer yani ham madde olarak geri dönecektir. Bu farkındalığı tüm hanelerde yaratmak elbette kolay değil ancak Sıfır Atık projesi bu doğrultuda atılan çok önemli ve doğru bir adım. Çünkü bu bir alışkanlık, bir yaşam felsefesi... Buraya kadar bahsettiklerim değer zincirinin en alt kısmında yapılması gerekenlerdi. Bir üst adıma çıkacak olursak; siz hanede istediğiniz kadar kaynağında ayrıştırma yapın eğer sistem sizden ayrı toplayamıyorsa veya sizin ayrı topladıklarınız bir üst basamakta birleşiyorsa bunun hiçbir anlamı kalmıyor, tüm emeğiniz boşa gidiyor. Bu noktada belediyelerin altyapısı devreye giriyor. Bildiğiniz gibi yakın zamanda otel, AVM, hastane vb. birçok kurum sıfır atık sistemini kurdu ancak belediyelerin hepsinin aynı hızda altyapısını hazırladığını maalesef bugün için söyleyemiyoruz. Bu konuyu bir orkestra gibi düşünmek gerekiyor. Değer zincirinin her adımının senkron bir şekilde ilerlemesi başarının ve farkındalığın artması bakımından çok önemli. **FD**